

Luonnonvarakeskus

Viite Talousarvioasetus (254/2004) 66 i §

Asia **MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN KANNANOTTO MAA- JA
ELINTARVIKETAALouden TUTKIMUSKESKUKSEN VUODEN 2014
TILINPÄÄTÖKSEEN**

Ministeriön kannanotto perustuu Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen tilinpäätös vuodelta 2014 -asiakirjaan, Valtiontalouden tarkastusviraston (VTV) laatimaan tilintarkastuskertomukseen vuodelta 2014 sekä laitoksen toiminnasta saatuun muuhun informaatioon. Ministeriö on osana laitoksen tulosoheutusprosessia seurannut MTT:lle vuodelle 2014 annettujen tulostavoitteiden toteutumista neljässä tulospalaverissa, joihin oli yhdistetty myös Metsätutkimuslaitoksen (Metla) ja Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen (RKTL) tulosneuvottelut. Järjestelyn tarkoituksena oli tukea MTT:n, Metlan ja RKTL:n fuusioitumista Luonnonvarakeskukseksi vuoden 2015 alusta. Kokouksiin osallistuivat tulosoheutuksesta vastaavat MMM:n virkamiehet sekä kaikkien kolmen laitoksen ylin johto ja johtokuntien puheenjohtajat.

MTT:n tilinpäätösasiakirja on laadittu talousarvioasetuksen mallin mukaisesti ja sitä voidaan pitää pääosin selkeänä ja helposti luettavana. Tilinpäätöksessä on tiiviissä muodossa esitetty analyysia laitoksen toimintaa koskevista oleellisista asioista.

1. Arvio tuloksellisuuden kehityksestä ja asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta**a) Yhteiskunnallinen vaikuttavuus**

MTT:n ja ministeriön välisessä vuoden 2014 tulossopimuksessa mainitut yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet tukevat hallitusohjelman ja hallituksen tutkimuspoliittisten linjausten tavoitteita sekä maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan vision toteuttamista. MTT:n toiminta on liittynyt maa- ja metsätalousministeriön politiikkasektorin vaikuttavuustavoitteisiin: maaseudun kehittäminen, maatalous, elintarvikkeiden turvallisuus ja laatu sekä vesitalous. Lisäksi MTT:n toiminta on tukenut ilmasto- ja energiapolitiikkaan sekä luonnonvarojen kestäväen käyttöön ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviä tavoitteita. Toiminnassa on panostettu myös biotalouden, vihreän kasvun ja kierrätystalouden ratkaisujen kehittämiseen. MTT on kokonaisuutena saavuttanut hyvin vuodelle 2014 asetetut tavoitteet. Ministeriö on ollut tyytyväinen MTT:lta saamaansa politiikka- ja asiantuntijatukeen.

Luonnonvarakeskuksen perustamiseen liittyvä valmistelu on vaikuttanut MTT:n toimintaan merkittävästi vuonna 2014. Fuusion valmistelu eteni pääosin suunnitelman mukaisesti ja Luonnonvarakeskus käynnistyi vuoden 2015 alussa. Ministeriö katsoo, että Luonnonvarakeskuksen valmistelussa saatiin aikaan hyvät lähtökohdat ruokaan ja uusiutuvien luonnonvarojen kestäväen käyttöön liittyvän tutkimuksen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden vahvistamiselle. Luonnonvarakeskuksen alkuvaiheessa on tärkeää luoda riittävät välineet toiminnan vaikuttavuuden arvioimiselle.

MTT esittää tilinpäätöksessään tunnuslukuja Luonnonvara- ja ympäristötutkimuksen yhteenliittymään (LYNET) liittyvästä toiminnasta. LYNET-toiminta on tunnuslukujen perusteella kehittynyt ohjauksessa asetettujen tavoitteiden mukaisesti siitä huolimatta, että laitoksen voimavaroista huomattava osa on ollut sidottuna fuusion valmisteluun. LYNET-yhteenliittymässä valmistauduttiin liikenne- ja viestintäministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalojen tutkimuslaitosten liittymiseen yhteenliittymän jäseniksi vuoden 2015 alkupuolella.

b) Toiminnallinen tehokkuus

Tutkimusalueiden kokonaiskustannusten ja ulkopuolinen rahoituksen tutkimusaloittaisen raportoinnin perusteella tutkimustoiminnasta on kohdistunut yhä suurempi osuus MTT:n viidelle tutkimusalueelle strategisten linjausten ja edellisten vuosien kehityksen mukaisesti. Asiantuntijatehtävien osuus toiminnan kustannuksissa ja tuotoissa kasvoi hieman verrattuna tutkimustoimintaan.

MTT:n maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus valiotaimituotannon 0,080 milj. euron hintatuki huomioon ottaen jäi 0,455 milj. euroa alijäämäiseksi. Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuudessa päästiin vain 90 prosenttiin, kun tavoitteeksi oli asetettu 105 prosenttia. Ministeriö painottaa, että Luonnonvarakeskuksessa maksullisen toiminnan kustannusvastaavuutta tulee parantaa määrätietoisesti. Hintatuettu toiminta ei saisi jatkossa olla hintatuen jälkeen alijäämäistä. Kaikkien maksullisten palvelujen ja tuotteiden hinnoittelua on tarkistettava ja toimintaa sopeutettava kannattavuuden parantamiseksi.

Ulkopuolisen yhteisrahoituksen hankinnassa MTT ei onnistunut yhtä hyvin kuin kahtena aikaisempana vuotena. Erityisesti EU:lta saatu rahoitus väheni merkittävästi edellisestä vuodesta ja alitti sille asetetut tavoitteet. Tähän on vaikuttanut mm. ohjelmakauden vaihtuminen. Ulkopuolista rahoitusta tulisi jatkossa pyrkiä hankkimaan monipuolisesti EU:sta, Suomen Akatemiasta, Tekesistä ja muista rahoituslähteistä. Osana valtion tutkimuslaitosten rakenteiden ja rahoituksen kokonaisuudistusta on perustettu kaksi uutta kansallista rahoitusvälinettä: strategisen tutkimuksen rahoitus ja valtioneuvoston yhteisiä tietotarpeita palveleva selvitys- ja tutkimusrahoitus. Luonnonvarakeskuksen tulisi osallistua aktiivisesti näihin rahoitusvälineisiin liittyviin hakuihin yhteistyössä muiden tutkimuslaitosten ja yliopistojen kanssa.

MTT:n yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus ja omarahoituksen osuus ovat kehittyneet viimeisten viiden vuoden aikana erittäin hyvään suuntaan. Näiden tunnuslukujen osalta kuitenkin vuoden 2014 tavoitteet jäivät saavuttamatta, mikä johtuu edellisvuosia pienemmästä tuottokertymistä ja tavoitteita suuremmista kustannuksista. Luonnonvarakeskuksen taloudellisten haasteiden takia yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuudelle on asetettava tulevien vuosien aikana erittäin kunnianhimoiset tavoitteet. Niiden saavuttamiseksi kannattaa hyödyntää niitä toimintamalleja, jotka on MTT:n toiminnan kehittämisessä hyväksi havaittu.

Toimitilojen kustannusten alentamisessa ja toimipaikkaverkoston kehittämisessä on päästy vuonna 2014 kehitysuralle, jota on useiden vuosien aikana tavoiteltu. Toimitilakustannuksia on pystytty vähentämään merkittävästi ja tarpeettomiksi muuttuneista toimipaikoista ja -tiloista on voitu luopua. Luonnonvarakeskuksen on pystyttävä seuraavien vuosien aikana tiivistämään noin 40 paikkakunnan toimipaikkaverkostoaan merkittävästi ja parantamaan jäljelle jäävien toimitilojen käytön tehokkuutta. Erityisesti pääkaupunkiseudun ja muiden suurten toimipaikkojen tilaratkaisuilla olisi pyrittävä saavuttamaan lisää kustannussäästöjä.

c) Tuotokset ja laadunhallinta

MTT raportoi tuotoksistaan ja toimintansa laadunhallinnasta riittävällä tavalla. Ministeriö pitää erityisen myönteisenä sitä, että asiakkaiden päätöksenteon tueksi tuotettujen tuotosten määrä on säilynyt edellisten vuosien korkealla tasolla. Laitosfuusion tuloksena Luonnonvarakeskuksessa on entistä laajempi ja monipuolisempi asiantuntemus. Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kannalta keskeisten tuotosten määrän voidaan siten odottaa kasvavan ja laadun paranevan entisestään. MTT:n tieteellisten julkaisujen määrä on ollut edelleen kasvussa ja myös tieteellinen vaikuttavuus on parantunut. Ministeriön kanssa tehty palvelusopimus toteutui suunnitellusti.

MTT:n tavoitteena oli vuonna 2014 kaksikymmentä nimettyä huipputuotosta, jotka kaikki toteutuivat tavoitteiden mukaisesti. Tulosta voidaan pitää erinomaisena. MTT:n käytäntö asettaa vuosittain huipputuotostavoitteita on ministeriön mielestä hyvä ja sitä voitaisiin jatkaa Luonnonvarakeskuksen aikana.

d) Henkisten voimavarojen hallinta

MTT:n toimintamenomomentille kirjattu henkilötövuosimäärä oli 723 htv:ta, mikä alittaa asetutun enimmäismäärän kahdella htv:lla. Tutkijoiden osuus kokonaistyöpanoksesta kasvoi tavoitteiden mukaisesti ja oli 44,2 %.

MTT:ssa panostettiin henkilöstön kehittämiseen monipuolisesti. VMBaro-työtyytyväisyysmittauksen tuloksen keskiarvo nousi edellisestä vuodesta ja jo vuodesta 2006 alkanut nousujohteinen trendi jatkui edelleen. Ministeriö pitää tätä hyvänä merkinä ottaen huomioon, että vuonna 2014 valmistauduttiin laitoksen yhdistymiseen Metlan ja RKTL:n kanssa uudeksi Luonnonvarakeskukseksi.

2. Tuloksellisuusraportoinnin perusteiden asianmukaisuus ja kehittämistarpeet

MTT:n raportointi on tuottanut tarvittavat ja riittävän laajat tiedot. Toimintansa aloittaneen Luonnonvarakeskuksen raportointijärjestelmää on kehitettävä siten, että saadaan riittävän tarkkaa tietoa toiminnan jakautumisesta laitoksen eri ydintoimintoihin.

Valtiontalouden tarkastusviraston mukaan MTT on pääsääntöisesti noudattanut talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä. Tilintarkastajan vuosiyhteenvedossa ei esitetty toimenpidesuosituksia tai kehittämistarpeita.

3. Ministeriön esitys viraston toimenpiteiksi tuloksellisuuden parantamiseksi

MTT:n (ja myös Metlan ja RKTL:n) vuoden 2014 tilinpäätöksen raportoinnin pohjalta ministeriö esittää, että Luonnonvarakeskuksen tulee toiminnan tuloksellisuuden ja tehokkuuden parantamiseksi

- järjestää talouden ajantasainen ja tarkka seuranta määrärahakehelyksessä pysymisen varmistamiseksi
- sopeuttaa laitoksen toiminta aleneviin budjettikehyksiin siten, että tulot ja menot ovat tasapainossa
- vahvistaa asiakaslähtöistä toimintatapaa sekä tiedon ja teknologian siirtoa tutkimuksen yhteiskunnallisen ja tieteellisen vaikuttavuuden lisäämiseksi
- tehostaa ja monipuolistaa ulkopuolisen rahoituksen hankintaa
- suunnitella viranomais- ja asiantuntijatehtävät siten, että ne muodostavat tutkimustoiminnan kanssa vaikuttavan kokonaisuuden
- parantaa maksullisen toiminnan kustannusvastaavuutta
- vahvistaa laitoksen kansainvälistä profiilia ja toimia aktiivisesti EU:n tutkimusfoorumeilla
- tiivistää toimipaikkaverkostoa ja parantaa toimitilatehokkuutta
- valmistautua syksyllä 2016 tapahtuvaan Kieku-järjestelmän käyttöönottoon sekä
- kehittää laitoksen osaamisen kehittymistä toimintaympäristön muutosten mukaisesti ja strategisten päämäärien suuntaisesti.

4. Ministeriön omat toimenpiteet viraston tuloksellisuuden parantamiseksi

MMM kehittää Luonnonvarakeskuksen ja koko hallinnonalan tutkimuksen ja niihin liittyvien viranomais- ja asiantuntijatehtävien ohjausta hallinnonalan strategisten päämäärien mukaisesti, johon liittyy erityisesti:

- tulosohtausprosessin ja tulossopimusmallin kehittäminen
- hallinnonalan strategiatyön johtaminen ja hallinnonalan vaikuttavuustavoitteiden kirkastaminen

- LYNET –yhteenliittymän ohjaus ja toiminnan kehittäminen
- Luonnonvarakeskuksen toimipaikkaverkoston tiivistämisen ja toimitilatehokkuuden parantamisen tukeminen käytettävissä olevia vaikutuskanavia hyödyntäen
- aktiivinen vaikuttaminen strategisen tutkimuksen painopisteisiin ja valtioneuvoston tutkimus-, ennakointi-, arviointi- ja selvitystoiminnan suunnitelman sisältöihin sekä
- Luonnonvarakeskuksen kansainvälisen verkostoitumisen tukeminen erityisesti EU:n tutkimusfoorumeilla.

Maa- ja metsätalousministeri

Petteri Orpo

Osastopäällikkö

Pentti Lähteenoja

TIEDOKSI Valtiovarainministeriö
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori
MMM/HSO/Talousyksikkö
MMM/RO
MMM/LVO